

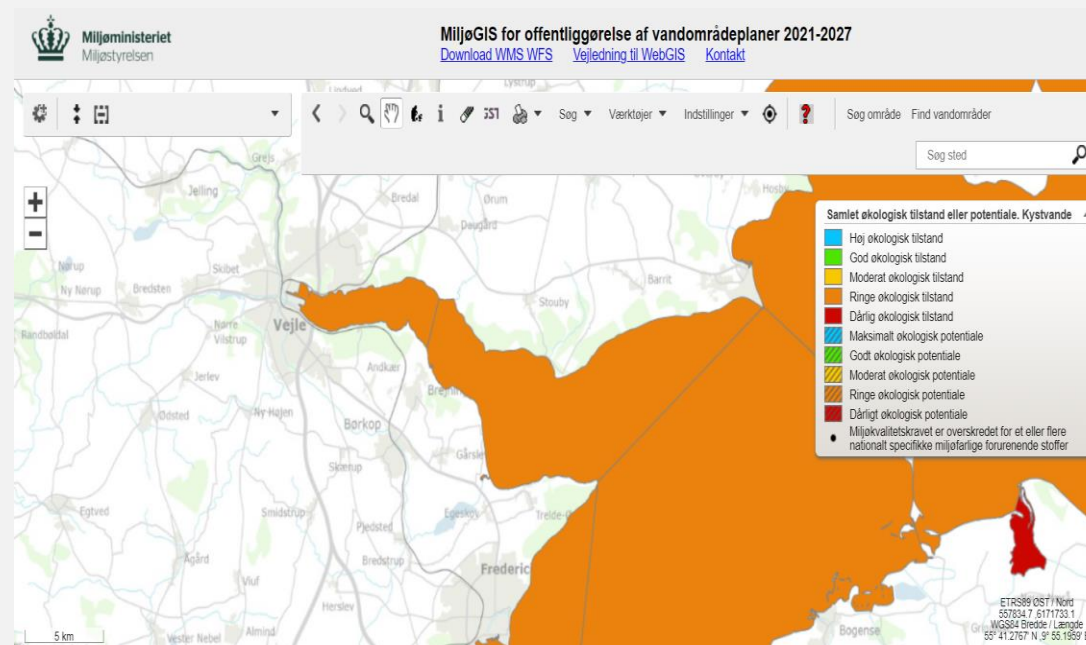
Det gode lokale samarbejde. Erfaringer med et dialogbaseret samarbejde i Vejle Ådal og Fjordområdet.
v. Klaus Enevoldsen, Afd. leder, Natur&Udeliv, TM - Vejle Kommune

Folks bevidsthed:
Vejle Fjord har det fint 😊

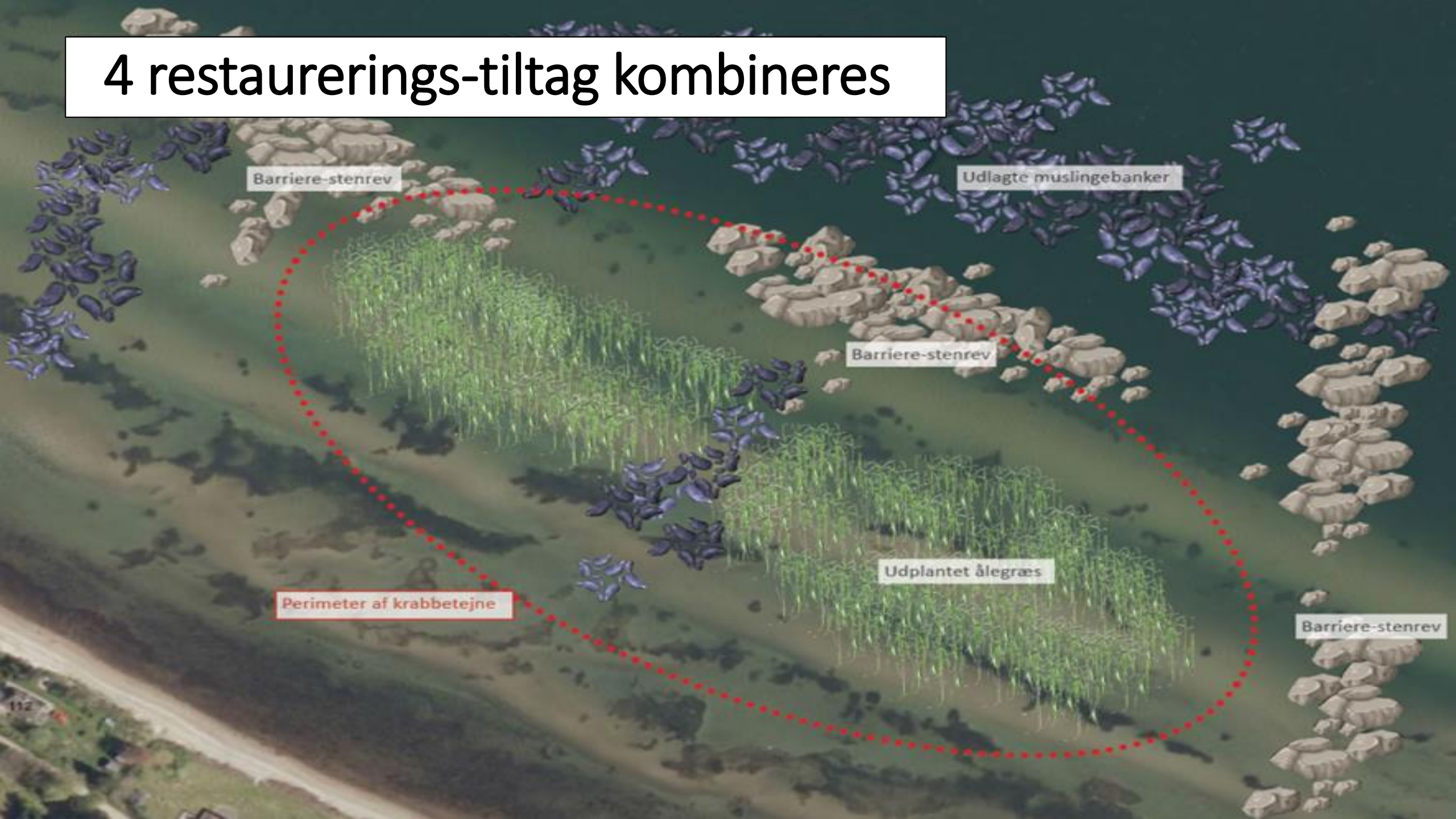

Virkeligheden:
Ringe økologisk tilstand 😞

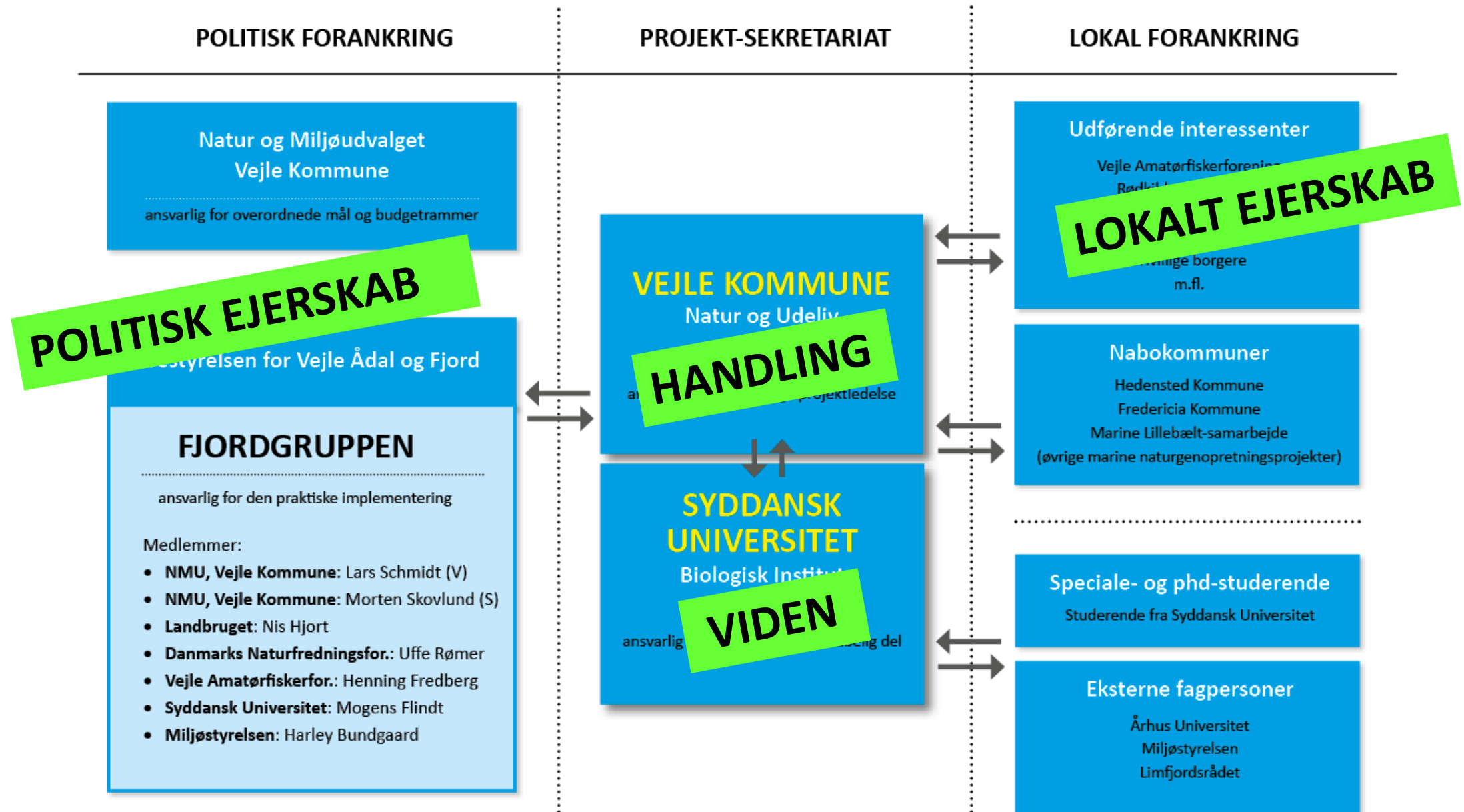

4 restaurerings-tiltag kombineres

Organisering af Sund Vejle Fjord

Næringsstof-belastningen er Vejle Fjords største problem

(kilde: SDU-rapport, sept. 2022)

Uddrag fra SDU-rapport, sept. 2022: "Modelaktivitet i projekt Sund Vejle Fjord, simulering af opholdstid, næringsstofreduktioner, ålegræsudplantning og overløbshændelser"

Tabel 1. Opgørelse af næringsstofbelastningen af total N og total P (TN og TP) til Vejle Fjord fra spildevand, dambrug og landbrug samt opgørelse af TN og TP i Mike modellen for år 2016.

Belastning fra landbrug og punktkilder					
System	Kilde type	TN (ton)	TP (ton)	% af Mike TN	% af Mike TP
Vejle Å	Landbrug ¹	413,0	16,3	73	52
	Renseanlæg	61,9	3,8	11	12
	Separatloak ²	19,2	3,8	3	12
	Overløb	5,7	0,9	1	3
	Dambrug	63,0	6,5	11	21
Hede Å	Landbrug ¹	27,2	0,7	91	67
	Renseanlæg	2,7	0,3	9	33
Spangs Å	Landbrug ¹	99,8	3,8	99	96
	Overløb	0,9	0,2	1	4
Rohden Å	Landbrug ¹	95,3	1,7	87	45
	Renseanlæg	10,6	1,8	10	47
	Dambrug	3,3	0,3	3	8
Vejle Fjord	Landbrug ^{1,3}	757,8	26,4	82	60
	Spildevand	100,9	10,8	11	25
	Dambrug	66,3	6,8	7	15

Belastning i Mike model			
System	Kilde type	TN (ton)	TP (ton)
Hede Å	Mike model	29,9	1,1
NN ⁴		23,6	0,8
Rohden Å		109,3	3,9
Rosenvold Å		67,4	2,3
Sel. skovbæk		22,7	0,8
Spangs Å		100,7	4,0
Tirsbæk		8,5	0,3
Vejle Å		562,7	31,2
	Sum	925	44

¹ Belastning fra landbruget er inkl. naturbidrag.

² Regnvand fra tage og veje, med eller uden regnvandsbassiner.

³ Her vises det samlede bidrag fra landbruget til Vejle Fjord fra samtlige kilder i modellen.

⁴ NN er en drenikanal i yderfjorden uden navn. Betegnelsen (NN = No Name) stammer fra Mike modellen.

Kraftigt iltsvind fra d. 30.09.23 – 03.10.23

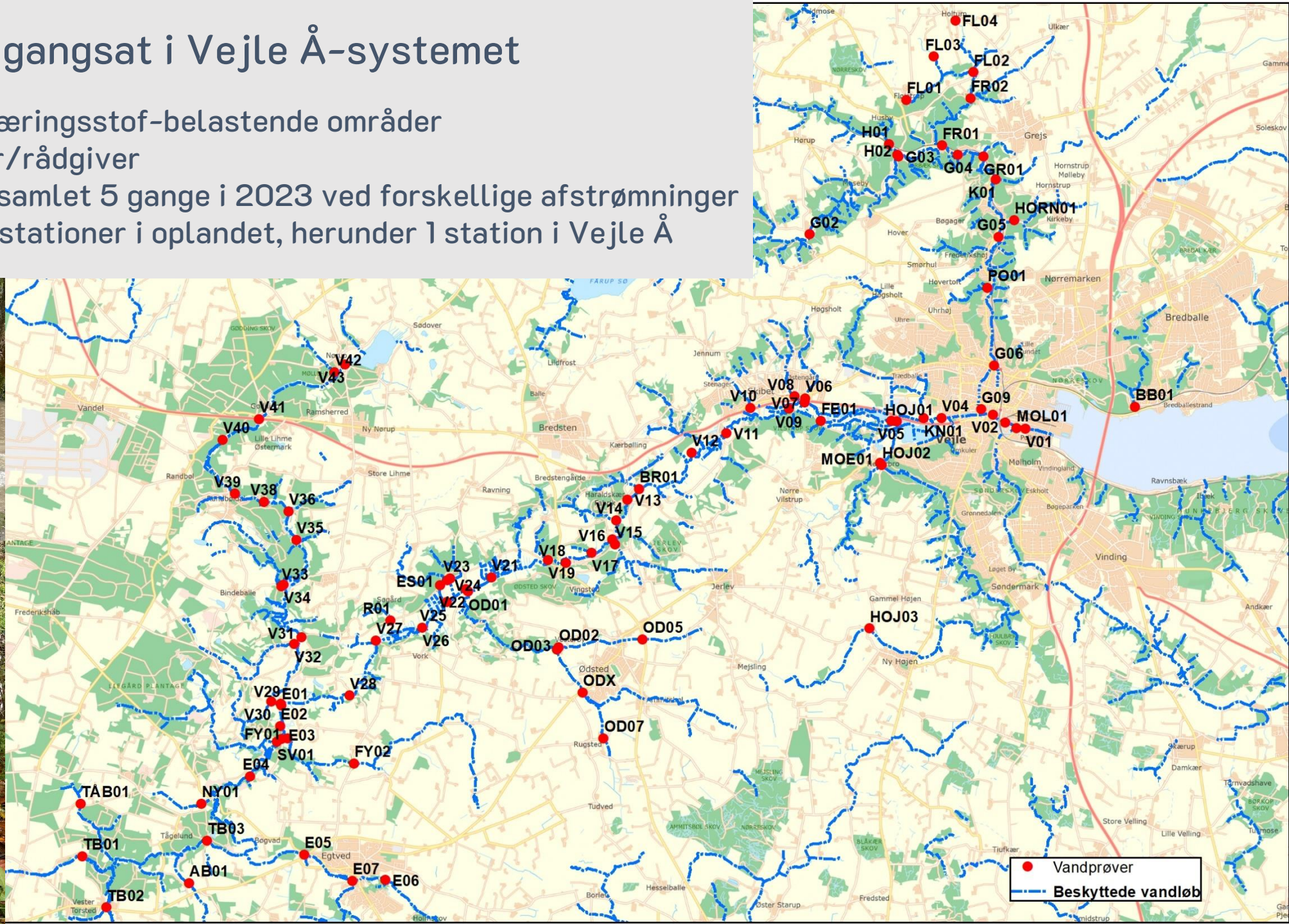

Fælles om oplandet

- helhedsløsninger med fokus på både opland og fjord

Oplandsanalyse igangsat i Vejle Å-systemet

- Lokalisere de mest næringsstof-belastende områder
- SDU er faglig partner/rådgiver
- 93 målestationer indsamlet 5 gange i 2023 ved forskellige afstrømninger
- Miljøstyrelsen har 5 stationer i oplandet, herunder 1 station i Vejle Å

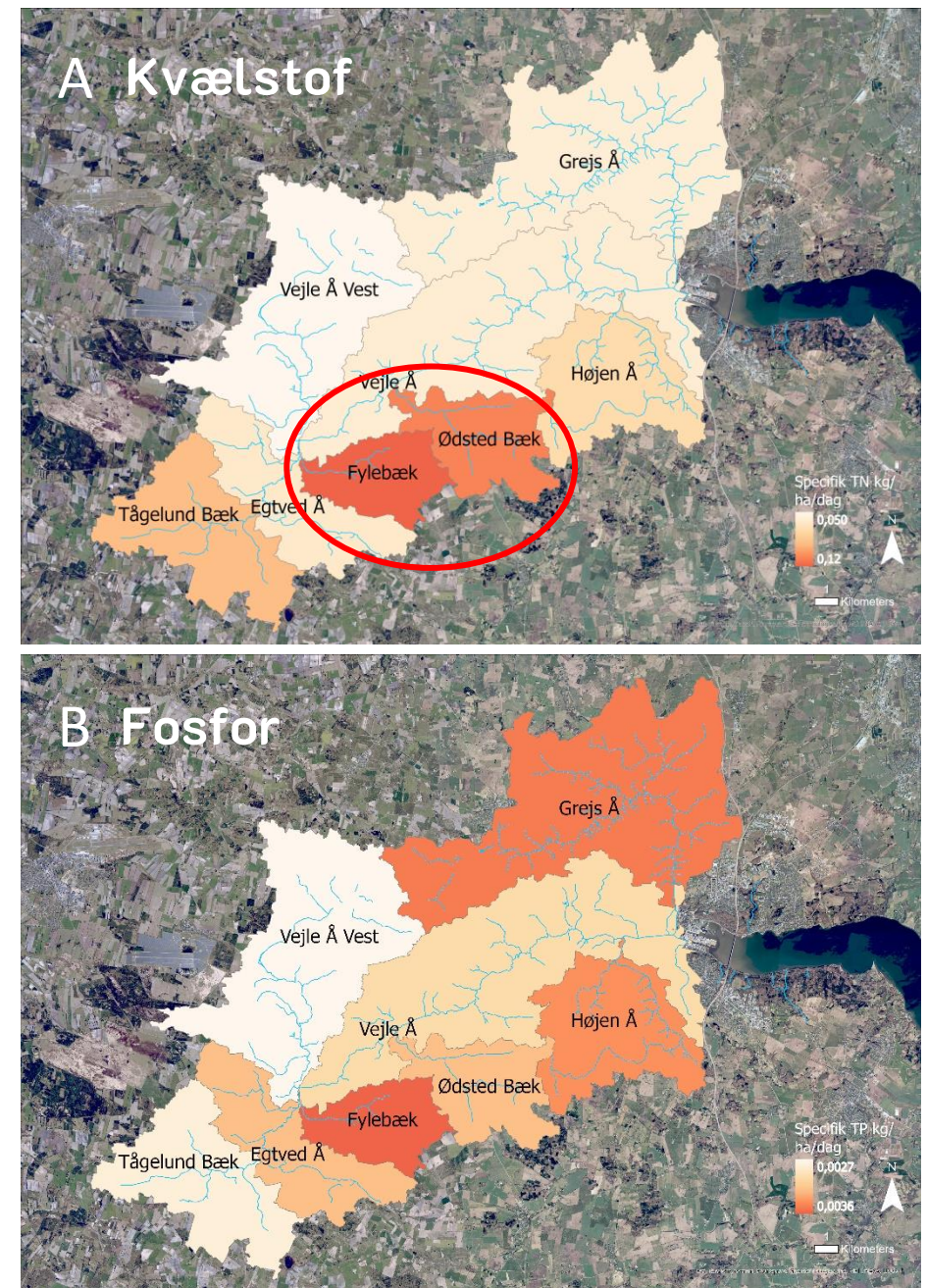
Bidrag fra overordnede deloplande

Samlet dækker analysen ca. 34.000 ha opland

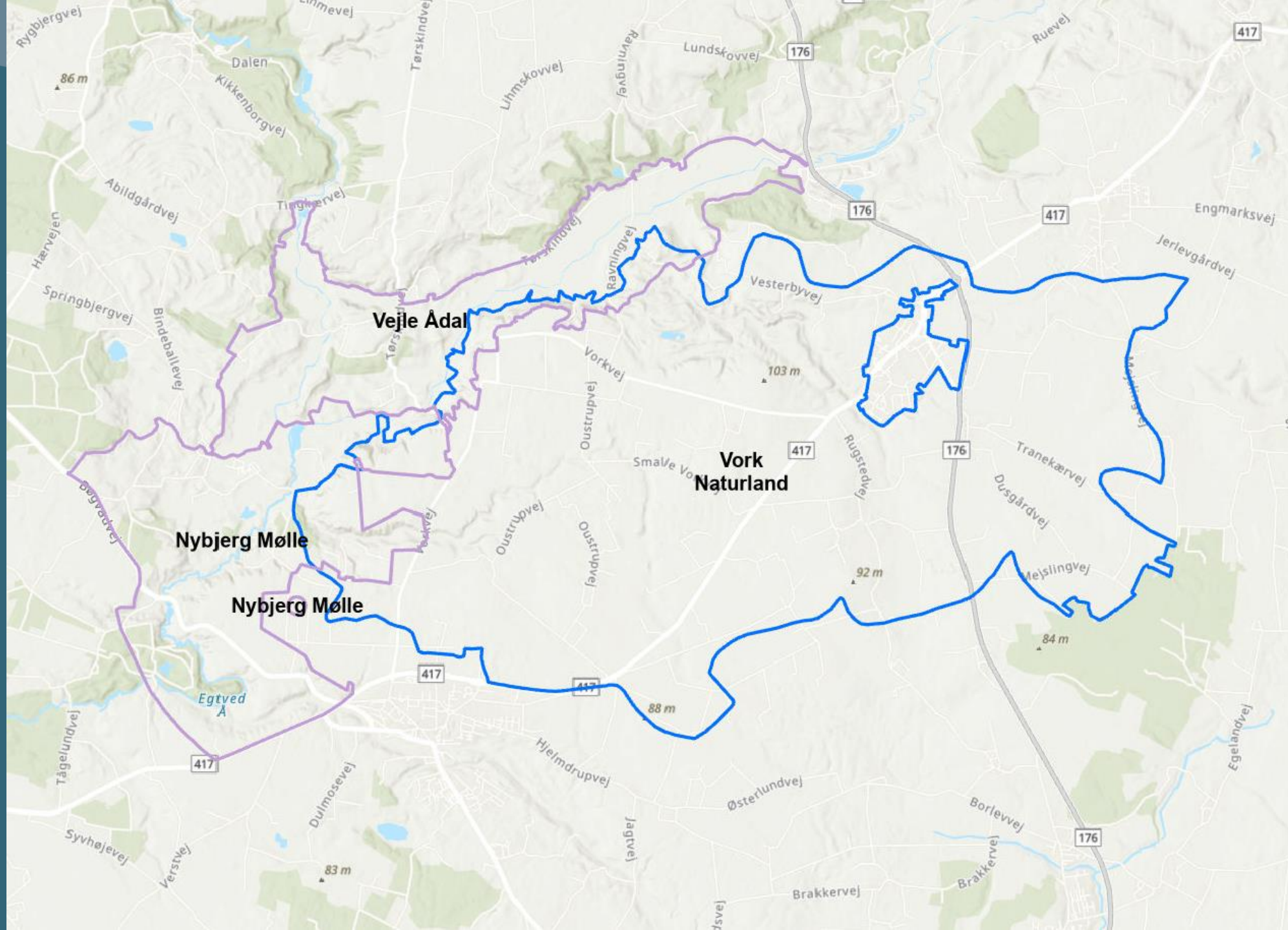
ALLE de overordnede deloplande bidrager – ingen går fri

Nogle af de større deloplande har en højere specifik udledning af TN og TP end andre i fht. oplandets størrelse

Det generelle billede er at oplande med et højt TN-bidrag også har en høj dyrkningsgrad

Figur 19 - Deloplandene som udgør de større sidetilløb til Vejle Å (E01, OD01, HOJ01, G06, V29) og Egtved Å (TB03 og FY01), og deres specifikke udledning af (A) TN og (B) TP, i $\text{kg ha}^{-1} \text{d}^{-1}$.

Det fælles opland

AKTØRERNE

Lodsejere

Jordbrugere

Vork Vandværk

TREFOR

Fonde

Investorer

Virksomheder

Vejle Kommune

VÆRKTØJSKASSEN

Skovrejsning

Vådområder

Ekstensivering

Græsning

Naturudvikling

Andre typer af ændret
arealanvendelse

MÅLENE

Grundvandsbeskyttelse

Øget kulstofopbygning

Næringsstofreduktion

Forsinkelse af overfladevand

Øget biodiversitet

Vork Naturland som model for grøn trepart

- samarbejder er fundamentet

Vi har alle interessenter i spil:

- Landbruget
- Lodsejere
- Lokalråd
- Naturstyrelsen
- TREFOR (grundvand)
- Den Danske Naturfond (jordkøb/drift)
- Growing Tree Network (skovrejsning)
- Klimaskovfonden (skovrejsning)
- Store virksomheder

• Synergier

- Reduktion af udvaskning af næringsstoffer
- Nye landbrugssystemer
- Klima (mere kulstof i jorden)
- Mere natur
- Øget beskyttelse af grundvandet
- Større biodiversitet
- Nye muligheder for friluftsliv
- Attraktiv bosætning

• Opbygge en stærk lokal fortælling

Landskabsplan Vejle Ådal & Fjord

- ☐ Vejle Ådal og Fjord Bestyrelse
- ☐ Klimapartnerskab med Landbruget
- ☐ Arbejdsgruppe for koordinering af arealudtagning m Landbrugsorg og NST

Vi har været i gang længe!

1.100 ha vådområder i perioden 1998 - 2024

1.200 ha naturprojekter i perioden 2007 - 2024

Vådområde Fruens Møllested // 86 ha

Biodiversitet i hele ådalen

Vildere Vejle Å, vandløbsrestaurering, reduceret grødeskæring m.m.

Oplandsanalyse i hele Vejle Å-systemet (N og P)

Vådområde Keldkær // 93 ha

100 ha marin naturgenopretning, Sund Vejle Fjord 1.0

Klima-lavbund Ravning // 450 ha

Vejle Kommune opkøbt jord ved Ravning // 120 ha

Opkøb af dambrug

Den Danske Naturfond, samarbejdsaftale // 183 ha opkøbt, flere på vej

Vådområde Højen Å // 50 ha

Vådområde Stormosen // 212 ha

Vork Naturland // 3.000 – 4.000 ha

Signaturforklaring

- Opland Vejle Å / Oplandsanalyse
- Gennemførte vådområder
- Igangværende oplandsprojekter

Konklusioner:

Samarbejdsfora styrker ejerskab til resultater

Udvikler lokale kompetencer

Letter forankring og videreudvikling

... og understøtter netværk og indflydelse

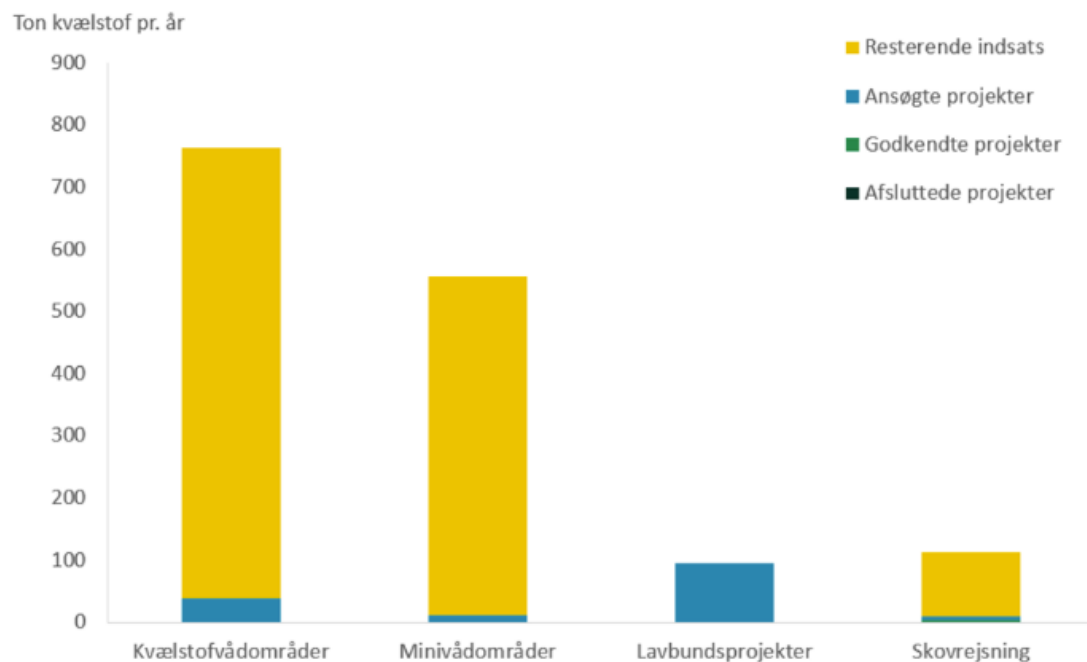
Lang fælles historik skaber grundlag for nye projekter

Gør det lettere at tale sammen, også hvis det er svært

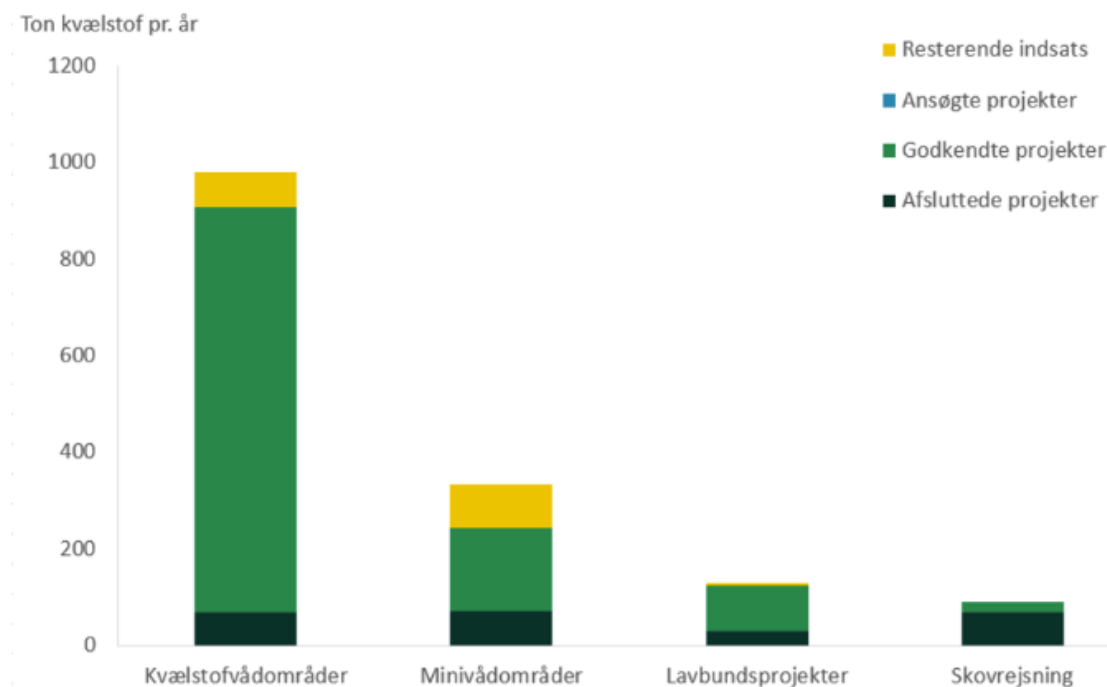
...men

VOP målopfyldelse

(MST hjemmeside VP 2 og 3)

Figur 2: Status for kvælstofreduktionen af de fire kollektive virkemidler 2023-27.

Figur 4: Status for kvælstofreduktionen af de fire kollektive virkemidler (2016-22) ift. forventet mål på ca. 1.500 ton kvælstof.

Konklusioner:

- Samarbejdsfora styrker ejerskab til resultater
- Udvikler lokale kompetencer
- Letter forankring og videreudvikling
- ... og understøtter netværk og indflydelse
- Lang fælles historik skaber grundlag for nye projekter
- Gør det lettere at tale sammen, også hvis det er svært

...men, det er også besværligt og, der må også være:

- Forpligtende mål
- Deadlines
- Grænser for frivillighed